

**ЛЕКЦІЯ 3. СУДЖЕННЯ.
(ЛОГІКА
ВИСЛОВЛЮВАНЬ)**

МЕТА ЛЕКЦІЇ – ВИЗНАЧИТИ ЗАГАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУДЖЕННЯ, ВИДИ СУДЖЕНЬ ТА ОСНОВНІ ЛОГІЧНІ ЗАКОНИ

- Загальна характеристика суджень, їх структура.
- Типологія суджень. Розподіленість термінів у судженні.
- Відношення між судженнями..
- Складні висловлювання та логічні зв'язки.
- Модальність суджень.
- Логіка запитань та відповідей

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУДЖЕНЬ, ЇХ СТРУКТУРА.

- *Судження (висловлювання) – форма думки, у якій щось стверджується чи заперечується стосовно предметів і явищ, їхніх властивостей, зв'язків і відношень і якій притаманна властивість виражати або істинність або хибність*

СУДЖЕННЯ МОЖЕ БУТИ ІСТИННИМ АБО ХИБНИМ

- *Істинне судження* вірно відображає дійсність, відповідає тому, що існує у самій дійсності.
- *Хибне судження* невірно відображає дійсність, воно не відповідає тому, що існує в дійсності.

ТИПОЛОГІЯ ПРОСТИХ СУДЖЕНЬ

Прості судження залежно від того, що вони виражають бувають *атрибутивними* і *релятивними*

Структура атрибутивних сужень:

$S \in P$ та $S \text{ не } \in P$

Атрибутивні судження можна тлумачити

- а) як судження приналежності предмету певних властивостей: S – ім'я і P – властивість
- б) як судження приналежності предмета до класу предметів: S – ім'я і P – ім'я.
- в) S – предикатор і P – предикатор

- **Судження з відношеннями або релятивні** (лат. *relativus* – відносний) – судження, що відображають відношення між окремими предметами чи їхніми ознаками. Напр., “Одеса менше Києва”, “Покарання за вбивство суворіше, ніж за крадіжку” , “Вулиці Канатна, Пушкінська і Рішельєвська паралельні” тощо

Структура суджень з відношеннями виражається так:

$$xRy,$$

де x і y суб’єкти а R – предикат, що виражає відношення між суб’єктами.

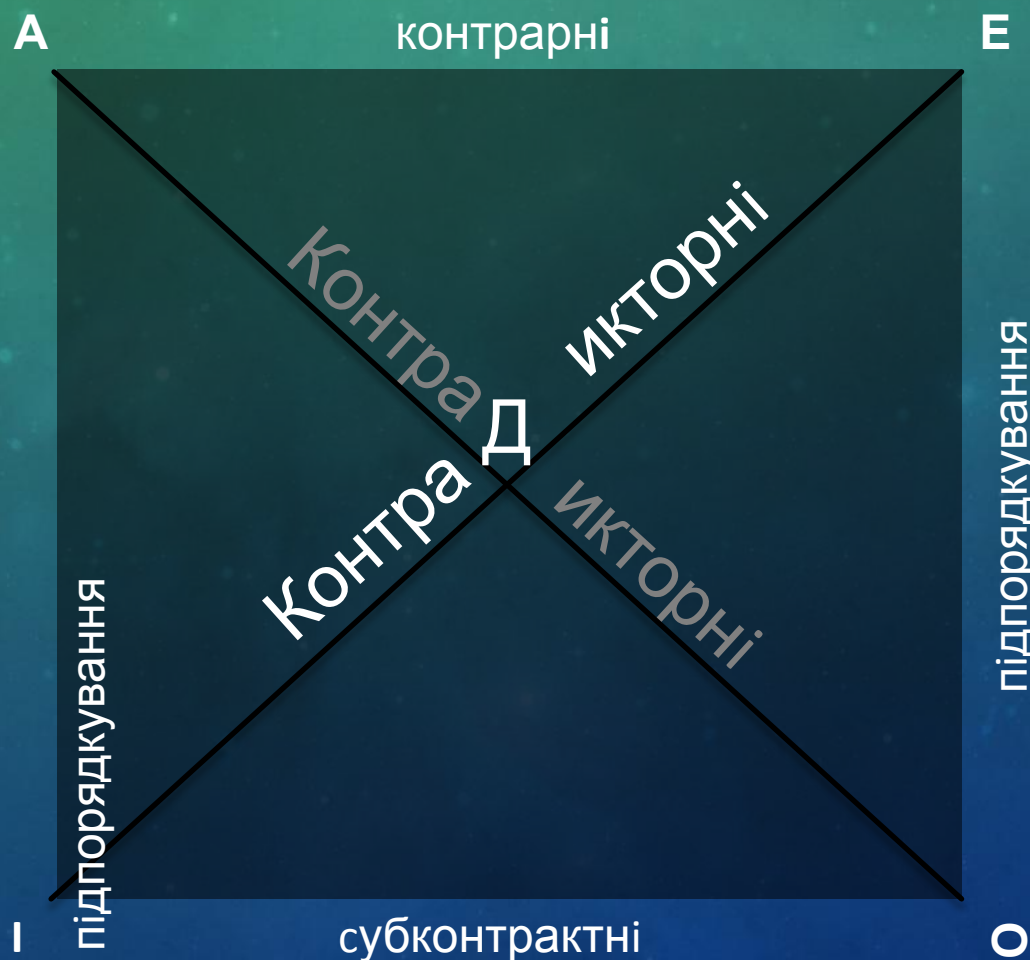
Читається ця формула так: “Між предметами x і y існує відношення R ”.

Якщо відношення існує між трьома та більше предметами, то структуру судження записують так:

$$(x, y, z)R.$$

ВІДНОШЕННЯ МІЖ СУДЖЕННЯМИ

Контрарність має місце між судженнями А і Е. Контрарні судження не можуть бути одночасно істинними, але обидва можуть бути одночасно хибними

Відношення субконтрарні існують між судженнями І та О.
а) Вони не можуть бути одночасно хибними, якщо одне з них хибне, то друге обов'язково істинне.
б) Вони можуть бути одночасно

СКЛАДНІ СУДЖЕННЯ. ЗВ'ЯЗКИ В СКЛАДНОМУ СУДЖЕННІ

Кон'юнкція (лат. *conjunction* – зв'язок) – **з'єднувальний зв'язок між судженнями.**

З'єднувальним (кон'юнктивним) судженням називається таке судження, **де суб'єктові необхідно притаманні усі перераховані предикати або усмі зазначеним суб'єктам притаманний спільний предикат.** Кон'юнкція виражається за допомогою логічного сполучника “і”. Позначається символом – +. Структуру кон'юнктивного судження записують:

$$S \in P_1 \text{ і } P_2, \text{ і } \dots P_n \quad \text{або} \quad S_1 \text{ і } S_2, \text{ і } \dots S_n \in P$$

У символічному запису: **A + B**

- **Диз'юнкція** (лат. *disjunctio* – роз'єднання) – **розділовий зв'язок**.
- **Диз'юнктивні судження** – складні судження, поєднані за допомогою логічних сполучників **“або”, “чи”**.
- Диз'юнкція буває **сувора (виключаюча)** та **несувора (невиключаюча)**.
- **Суворая диз'юнкція** – судження, у якому сполучник **“або”** вживається лише в строго розділовому значенні.
- **Несувора (невиключаюча) диз'юнкція** – судження, у якому зв'язка **“або”** вживається у **з'єднувально-розділовому значенні**.

СУДЖЕННЯ ТА ОСНОВНІ ЗАКОНИ ЛОГІКИ.

1. Закон тотожності.

Закон тотожності говорить, *що кожна думка повинна бути визначеною, тобто чіткою за змістом і обсягом і не підмінюватися у процесі міркування іншою думкою.*

2. Закон несуперечності (суперечності, протиріччя).

Логічне мислення відзначається несуперечністю. Вимога несуперечності мислення виражає формально-логічний закон несуперечності: *два несумісних одне з одним судження не можуть бути одночасно істинними; в усякому разі одне з них з необхідністю хибне.* Так, наприклад, не можуть бути одночасно істинними судження:

“N. є співучасником даного злочину”.

“N. не є співучасником даного злочину”.

3. Закон виключеного третього

Два суперечних висловлення в один і той же час і в одному і тому ж відношенні не можуть бути одночасно хибними, одне з них обов'язково істинне.

Або: $A \in$ або B або не- B .

4. Закон достатньої підстави

Закон формулюється: «Всяка думка визнається істинною, якщо вона має достатню підставу»:

Якщо $\in A$, то $\in B$, або $B \in$ тому, що $\in A$.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!!!